

Српско-хрватски односи након што је хрватска држава тужила Србију за геноцид у време разбијања Југославије поново су дошли у жижу јавности. За неколико дана допадљива прича о нормализацији односа између две земље изгубила је готово сваки смисао. То се нарочито односи на ниво успостављених политичких односа, који су већ били уздрмани признавањем Косова.

Као и увек до сада главни реметилачки фактор је, наравно, Србија јер се усудила, ма колико то било изнуђено, да поднесе контратужбу за геноцид против новостворене државе Хрватске. То је заиста неприлична провокација Србије, требало је да остане у дефанзиви и да прихвати колективну кривицу за геноцид. Овако је Србија опет угрозила идиличне добросуседске односе, покушавајући најзад да брани пре свега своје националне и државне интересе.

Понавља се у бескрај прича о Србима као агресорима, етничким чистачима, неизлечивим националистима, главном фактору разбијања савезне државе Југославије. Ни садашња проевропска влада није поштеђена најтежих оптужби за оживљавање великосрпског национализма.

Ни односи у спорадичној тзв. културној размени нису поштеђени овог политичког баласта, без обзира на то што је култура увек била претходница нормализације српско-хрватских односа. Вероватно да је и недавно одржана недеља српске културе имала ту сврху. Међутим, ова манифестација је још једном показала ту нашу толико пута исказану тежњу да пригушимо наш аутентични глас у култури и да се анационалним и политички коректно дозираним програмима покажемо као достојни припадници тог отменог средњоевропског културног круга. То је посебна врста малограђанске хипокризије, којој су и склони представници наших грађанско либералних политички-културних кругова у додиру са „супериорном“ хрватском културом. И на недељи српске културе у Загребу морали смо да покажемо да смо и ми научили лекцију о политичкој коректности, да докажемо да припадамо цивилизованом демократском свету и да искажемо покорно разумевање за узвишеност домовинског рата. При томе, на оваквој манифестацији нема прилике да се отворе најважнија питања српско-хрватских

односа без чијег су разрешења све остале манифестације само провизорне политичке кулисе.

Наша тзв. либерално-грађанска елита је и овога пута демонстрирала намеру да покаже одабраној и елитној хрватској публици право лице Друге грађанске Србије јер главна тема ове тзв. културне, а у својој основи пропагандно-политичке манифестације јесте приказивање друштвеног ангажмана као отпора Милошевићевој диктатури, алтернативне културне сцене, антиратних филмова, студентских протеста деведесетих и нултих година. На тај начин се стиче право да се учествује на Данима српске културе у Загребу како би се покајнички показало да нису сви Срби подржавали режим Социјалистичке партије и српску агресију на Хрватску.

Раде Драгојевић, главни секретар Српског културног друштва „Просвјета“, творац је промотивне кампање ове манифестације, чији је програм први пут штампан на ћирилици и то је за њега провокација. Очигледно да је провокација у питању када књижевнику из Београда предлаже да говори на енглеском, касније би уследио превод на хрватски језик јер српски није званични језик у Хрватској, а и иначе га људи тешко разумевају. У хрватској штампи је постављено питање како ће млади људи у Хрватској разумети одабране алтернативне програме када су писани на непознатом писму, што је проузроковало бурне реакције јер становници главног града Хрватске не могу да се снађу у тим егзотичним ћириличним знаковима. Реч је о писму српског народа који вековима живи у Хрватској. Као да се не ради о поштовању основних људских права српског народа у Хрватској да слободно користи свој језик и писмо и развија аутентичну културу.

„Био би ред да се уложи минимални напор да се упозна писмо људи који толике године живе са нама“, наводи Драгојевић. Разумевање ћирилице означава се као озбиљна штих проба за прихватање ове нечувене провокације. Међутим, министар културе Србије Небојша Брадић није пропустио да на овој егзотичној манифестацији нагласи предности заједничког говорног подручја Срба и Хрвата, само се није одредио према томе да ли и како треба преводити те чудновате ћириличке знаке и да ли и наша ћирилица спада у заједничко говорно подручје, које постоји још само у главама наших функционера као одјек давно пропале југословенске политике неразрушивог братства и јединства народа и народности.

Дани српске културе су и конципирани тако да не покажу пробраној елитној загребачкој публици све богатство и разноликост српске културе, већ да се демонстрира да је у Србији постојао и постоји отпор и даље доминирајућем великосрпском национализму,

али и наш већ познати национални нихилизам и мазохизам посебне врсте, који у оваквој форми не постоји ни код једног народа на Балкану. Треба само видети списак учесника ове манифестације и одмах утврдити да је реч о ауторима који задовољавају посебне критеријуме политичке и идеолошке подобности и оличавају анационалну грађанску оријентацију. Посебно је занимљиво да је од свих значајних и угледних српских писаца у Загребу нашу књижевност представљао осредњи писац у сталном покушају Владимир Арсенијевић. Очигледно је да он испуњава услове политичке коректности јер сигурно неће постављати питања о положају српског народа у Хрватској и поштовању његових историјских, културних и људских права, о положају Срба повратника, заштити имовине Срба прогнаних у акцији „Олуја“ и њиховом масовнијем повратку, о положају Српске православне цркве и појавама преласка у католичанство.

Ова питања свакако не спадају у корпус политичке и идеолошке коректности, чији је један од заговорника управо Арсенијевић. „Иако је продукција хрватских књига на српском тржишту зависила од неколицине независних издавача, интересовање читалачке публике и те како је постојало безмало поткрепљено узбуђењем због чињенице да аутори долазе оданде. Не може се оспорити чињеница да је хрватска књижевност у дослуху с временом, да је савременија, комуникативнија и забавнија од српске.“ Оваквом отворено удворичком ставу супротставићемо мишљење Круне Локотара, уредника хрватске издавачке куће „Алгоритам“, јер нам показује ону политичку константу, која у Хрватској важи као идеолошки и политички аксиом. „А симетрија у хрватско-српском сукобу нема. Рат се водио у Хрватској, наравно, још тежи у Босни и Херцеговини, кривња није колективна, али ваља имати на уму да су то битно различите трауме. Колективни интерес за српску књижевност у Хрватској је мањи отприлике онолико колико је српска политика заслужнија за рат.“

Тако говоре хрватски интелектуалци, поштујући универзални друштвени консензус о домовинском рату за разлику од многобројних српских писаца и јавних делатника који су на позицијама хрватске промицбе о српској агресији на Хрватску и српском национализму. Још је Јован Цвијић у анализи динарског типа говорио о појави моралне мимикрије, која се огледа у прихватању туђих културних, религијских и менталних одлика у околностима егзистенцијалне угрожености. И управо на примеру Дана српске културе у Хрватској можемо видети како функционише та мимикрија у изведби наше „освешћене“ и грађански прочишћене културне елите. Вероватно ће на следећим данима српске културе у Загребу учествовати Љиљана Шоп јер је на сусрету српских и хрватских писаца у Београду у седишту Удружења књижевника у Француској 7 изрекла своју мантру покајања: „Управо са ове адресе, током деведесете, могле су се чути националистичке тираде, говор мржње, терор културе. Срећом, у исто време, постојао је и глас разума, отпор безумљу и признање властитих грешака.“

Пише: Маринко М. Вучинић
четвртак, 25 децембар 2008 17:49

Постоје важни и судбоносни тренуци у трајању једног народа када се мора изграђивати национално самопоштовање и супротставити се надирању националног мазохизма, када се мора рећи доста. Доста са самопонижавањем, додворавањем и националним ниҳилизмом, прихватањем колективне кривице, растакањем наше историјске свести и националног идентитета, сталним извињавањем кад се помене припадност српском народу, стварањем атмосфере у којој су Срби једини и искључиви кривци за разбијање Југославије, непрестаним условљавањима како би Срби показали да су народ који ће умети да се пристојно понаша у европској заједници народа. У књизи *Култура пораза* Волфганг Живелбуш је написао за нас изузетно важну реченицу: „Док год губитничка нација има команду над својим националним идентитетом, она ће тврдоглаво одбијати да се повинује захтевима победника за моралном и духовном предајом.“